

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΦΟΥΡΚΙΩΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 74758/11)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

16 Ιουνίου 2016

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2. Μπορεί να υποστεί μικροαλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Φουρκιώτη κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Mirjana Lazarova Trajkovska, πρόεδρος,

Kristina Pardalos,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Paul Mohoney,

Aleš Pejchal

Robert Spano,

Armen Haturyunyan, δικαστές,

και Abel Campos, γραμματέας τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 24 Μαΐου 2016,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 74758/11) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, με την οποία ένας υπήκοος του Κράτους αυτού, ο κ. Σωτήριος Φουρκιώτης («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 14 Νοεμβρίου 2011 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κύριο Κ. Δεμερτζή, δικηγόρο Ηρακλείου. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους εντεταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Κ. Νασσοπούλου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Σ. Λεκκού, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων επικαλείται ειδικότερα μία παραβίαση του άρθρου 8 εξαιτίας της αναποτελεσματικότητας των εθνικών διαδικασιών προκειμένου να εκτελέσει το δικαίωμα επικοινωνίας του και να έχει επαφή με τα τέκνα του.

4. Η πρόεδρος του Τμήματος έκανε δεκτό το αίτημα της Κυβέρνησης να μεταχειριστεί κατά τρόπο εμπιστευτικό ορισμένα παραρτήματα των παρατηρήσεών της, διότι περιελάμβαναν εμπιστευτικές πληροφορίες και προσωπικά δεδομένα αναφερόμενα σε ανηλίκους (άρθρο 33 § 2 του κανονισμού του Δικαστηρίου)

5. Στις 16 Απριλίου 2015, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

6. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1970 και είναι κάτοικος Πειραιά.

A. Το ιστορικό της υπόθεσης

7. Στις 22 Ιουλίου 2001, ο προσφεύγων παντρεύτηκε την κυρία Ι.Π. Δύο δίδυμα τέκνα, τα Αs και Αi, προήλθαν από την ένωση αυτή στις 10 Δεκεμβρίου 2006. Εν τούτοις, μετά την γέννηση, οι σχέσεις μεταξύ των συζύγων επιδεινώθηκαν εξαιτίας, κατά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος, της ένταξης της συζύγου του σε μία

θηρσκευτική αίρεση και των στενών σχέσεων που αυτή διατηρούσε με ένα από τα στελέχη της αίρεσης, τον Ν.Ε.

8. Την 1^η Ιουλίου 2007, κατά την βάπτιση του Ας, η σύζυγος του προσφεύγοντος αποφάσισε σε συνεννόηση της Ν.Ε. να δώσει στον γιο του ένα πρόσθετο όνομα, αυτό του G, όνομα που αντιστοιχούσε με εκείνο του ιδρυτή της αίρεσης. Στην συνέχεια, αυτή απαγόρευσε σε όλους τους συγγενείς να χρησιμοποιούν το όνομα Ας. Τον Νοέμβριο 2009, με την βοήθεια του Ν.Ε., πλαστογράφησε την πράξη βάπτισης και ζήτησε από τον αρμόδιο εισαγγελέα την τροποποίηση των ληξιαρχικών στοιχείων του Ας με την εγγραφή του ως G.-Ας. Εν τούτοις, μετά από αίτηση του προσφεύγοντος, ο εισαγγελέας, αφού αντιλήφθηκε την μεθόδευση, διέταξε την τροποποίηση του ονόματος του τέκνου σε Ας.

9. Οι συχνές φιλονικίες μεταξύ των συζύγων ανάγκασαν τον προσφεύγοντα να εγκαταλείψει την συζυγική κατοικία στις 21 Ιανουαρίου 2010. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι, εξαιτίας της συμπεριφοράς της συζύγου του, δεν μπόρεσε στην συνέχεια να δει σχεδόν καθόλου τα παιδιά του.

Β. Οι διαδικασίες οι σχετικές με την επιμέλεια των τέκνων και το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος

10. Στις 25 Ιανουαρίου 2010, η Ι.Π. κατέθεσε ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών μία αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Ζήτησε να της ανατεθεί η επιμέλεια των τέκνων, να υποχρεωθεί ο προσφεύγων να αποχωρήσει από την συζυγική κατοικία, να της παραχωρηθούν τα πράγματα της κατοικίας και να της χορηγηθεί διατροφή.

11. Με την από 9 Ιουνίου 2010 απόφασή του με αριθμό 4823/2010, το δικαστήριο διέταξε τον προσφεύγοντα να αποχωρήσει από την συζυγική κατοικία και να καταβάλει διατροφή για την Ι.Π. και τα τέκνα. Επίσης, όρισε κατά τον ακόλουθο τρόπο τις επικοινωνίες του προσφεύγοντος με τα τέκνα του: κάθε Τρίτη και Πέμπτη, στην κατοικία της Ι.Π., από ώρα 18 μέχρι ώρα 21, κάθε δεύτερο Σαββατοκύριακο, από το Σάββατο ώρα 17 μέχρι την Κυριακή ώρα 18 και δεκαπέντε ημέρες κατά την περίοδο των διακοπών μετά από συνεννόηση των γονέων.

12. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι κατά την επικοινωνία του στην κατοικία της Ι.Π., αυτός επιβλεπόταν από δύο-τρία μέλη της αίρεσης στην οποία ανήκε η Ι.Π. Επί πλέον, η Ι.Π. αρνήθηκε στον προσφεύγοντα την πρόσβαση στα τέκνα τα σαββατοκύριακα κατά τα οποία αυτός είχε το δικαίωμα να τα φιλοξενήσει.

13. Ο προσφεύγων είχε την επιμέλεια των τέκνων επί δεκαπέντε ημέρες στην διάρκεια του καλοκαιριού, όπως είχε διαταχθεί από το δικαστήριο. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι τα τέκνα δεν ήθελαν πλέον να επιστρέψουν στην μητέρα τους και, όταν αυτή τα παρέλαβε κατά την λήξη του διαστήματος αυτού, τον απείλησε ότι δεν θα μπορούσε πλέον να τα βλέπει εκτός της κατοικίας της.

14. Στις 11 Οκτωβρίου 2010, η Ι.Π. κατέθεσε ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών μία αίτηση ζητώντας να απαγορευθούν οι επικοινωνίες του προσφεύγοντος με τα τέκνα.

15. Από την πλευρά του, στις 22 Οκτωβρίου 2010, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του ιδίου δικαστηρίου μία αίτηση με την οποία ζήτησε την επιμέλεια των τέκνων επικαλούμενος, μεταξύ άλλων, την συμπεριφορά της Ι.Π. όσον αφορά το δικαίωμα επικοινωνίας. Με προδικαστική απόφασή του της 8 Ιανουαρίου 2012, το δικαστήριο διέταξε την διενέργεια μιας νέας πραγματογνωμοσύνης.

16. Με την από 14 Φεβρουαρίου 2011 απόφασή του με αριθμό 1376/2011, το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση της Ι.Π. και αποφάνθηκε προσωρινά επί της επιμέλειας των τέκνων, την οποία ανέθεσε στην Ι.Π., και επί του δικαιώματος επικοινωνίας του προσφεύγοντος. Η κύρια δίκη εκκρεμούσε ακόμη το 2015 κατά την ημερομηνία της αποστολής των παρατηρήσεων των διαδίκων στο Δικαστήριο.

17. Στην βάση του συμφέροντος των ανηλίκων τέκνων, της κατάστασης μεταξύ των γονέων και της ικανότητάς τους να αναλάβουν την επιμέλεια των τέκνων, το δικαστήριο έκρινε ότι η τελευταία θα έπρεπε να ανατεθεί στην Ι.Π. Το δικαστήριο σημείωσε ως προς τούτο ότι η Ι.Π. είχε αφιερωθεί από τις 21 Ιανουαρίου 2010 στα τέκνα της, βοηθούμενη από την πρώην νοσοκόμα μητέρα της. Υπογράμμισε επίσης ότι ο τόπος εργασίας του προσφεύγοντος βρίσκεται μακριά από την κατοικία των παιδιών, ότι εργαζόταν περισσότερες από οκτώ ώρες την ημέρα και ότι δεν ήταν σε θέση να ικανοποιήσει τις ανάγκες των παιδιών οι οποίες απαιτούσαν μία μόνιμη παρουσία. Εξάλλου, αυτός δεν είχε σταθερή και κατάλληλη κατοικία αφού φιλοξενούνταν στην κατοικία των γονέων του οι οποίοι φιλοξενούσαν επίσης την οικογένεια του αδελφού του.

18. Επίσης, το δικαστήριο έκρινε ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος σχετικά με την διαταραγμένη προσωπικότητα της Ι.Π. δεν ήταν βάσιμοι, διότι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις – οι οποίες συνιστούσαν μία πλευρά της προσωπικότητάς της – δεν αρκούσαν για να καταστήσουν την Ι.Π. ακατάλληλη να φροντίσει τα τέκνα της.

19. Όσον αφορά το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος, το δικαστήριο υπογράμμισε ότι το πραγματικό συμφέρον των ανηλίκων τέκνων υπαγόρευε την τακτική επικοινωνία τους με τον πατέρα τους, προκειμένου να αποκλειστεί ο κίνδυνος χαλάρωσης των δεσμών τους και προκειμένου να εξασφαλιστεί η ψυχοσωματική ισορροπία τους και η φυσιολογική ανάπτυξή τους. Όρισε έτσι νέους κανόνες σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος, επιτρέποντάς του να παραλαμβάνει τα τέκνα από την κατοικία της Ι.Π. Τέλος, απείλησε κατά της Ι.Π. προσωπική κράτηση διάρκειας ενός μηνός και χρηματική ποινή 500 ευρώ για κάθε παράβαση των όρων της απόφασης.

20. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η Ι.Π. δεν συμμορφώθηκε ποτέ με την απόφαση αριθ. 1376/2011. Ισχυρίζεται μάλιστα ότι στις 26 Φεβρουαρίου 2011, ενώ μετέβη στην κατοικία της Ι.Π. για να παραλάβει τα παιδιά, η τελευταία κάλεσε την αστυνομία για να τον συλλάβει για τον λόγο ότι δεν είχε καταβάλει την διατροφή.

21. Κατ'εφαρμογήν της απόφασης αριθ. 1376/2011, ο προσφεύγων κατέθεσε, είτε δυνάμει του άρθρου 950 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, είτε δυνάμει του άρθρου 232Α του Ποινικού Κώδικα, πολλές αγωγές και μηνύσεις (δηλώνοντας παράσταση πολιτικής αγωγής) ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών: στις 18 και 28 Φεβρουαρίου 2011, στις 4, 17, 18 και 28 Μαρτίου 2011, στις 12 Απριλίου 2011, στις 9 Μαΐου 2011, στις 30 Ιουνίου 2011 και στις 10 Οκτωβρίου 2011. Όλες οι συζητήσεις ορίστηκαν σε διάφορες ημερομηνίες το 2013 και το 2014, αλλά στις ημερομηνίες αυτές οι δίκες ματαιώθηκαν με αίτημα του προσφεύγοντος, ο οποίος δήλωσε ότι δεν ήθελε να δει την μητέρα των παιδιών του να καταδικάζεται σε μία από τις ποινές που προβλέπονται από τα άρθρα 950 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή 232Α του Ποινικού Κώδικα.

22. Στις 3 Φεβρουαρίου 2011, ο προσφεύγων κατέθεσε αγωγή διαζυγίου ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών. Η συζήτηση ορίστηκε για τις 5 Μαρτίου 2012. Οι διάδικοι δεν παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την έκβαση της δίκης αυτής.

Γ. Η παρέμβαση των παιδοψυχιάτρων της Κοινωνικής Ασφάλισης (ΙΚΑ)

23. Η Ι.Π. προσέφυγε στο Κέντρο παιδοψυχιατρικής υγείας της Κοινωνικής Ασφάλισης με σκοπό να λάβει μία ψυχιατρική γνωμοδότηση και να επιτύχει την απαγόρευση του προσφεύγοντος να βλέπει τα τέκνα του. Εν τούτοις, οι παιδοψυχίατροι του Κέντρου αρνήθηκαν να χορηγήσουν τέτοια γνωμοδότηση.

24. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2011, ο προσφεύγων κάλεσε τον αρμόδιο εισαγγελέα να ζητήσει από το Κέντρο παιδοψυχιατρικής υγείας να χορηγήσει αντίγραφο του φακέλου που αφορούσε τις εξετάσεις των παιδιών, ώστε να το προσκομίσει ενώπιον των δικαστηρίων. Εν τούτοις, με την από 23 Σεπτεμβρίου 2011 επιστολή του, το Κέντρο αρνήθηκε να χορηγήσει τον φάκελο μέχρις ότου ο εισαγγελέας αποφανθεί εκ νέου στην ανάγκη να το πράξει.

25. Με την από 5 Μαρτίου 2012 έκθεσή του με αριθμό 297, το Κέντρο σύστησε στα συμπεράσματά του να συνεχιστούν οι επαφές μεταξύ των παιδιών και των δύο γονέων και, σε περίπτωση άρνησης ενός από τα παιδιά να επικοινωνήσει με κάποιον από τους γονείς, η επικοινωνία αυτή θα έπρεπε να διευκολύνεται από την παρουσία ειδικού.

26. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι από τις εκθέσεις που συντάχθηκαν από το Κέντρο αυτό και προσκομίζει ο ίδιος στο Δικαστήριο προκύπτει ότι το άγχος των παιδιών αποδεικνυε την μεγάλη ένταση η οποία υπήρχε μεταξύ των γονέων. Οι εκθέσεις έδειχναν επίσης ότι ο προσφεύγων είχε διακόψει πρόωρα την ψυχοθεραπευτική αγωγή του. Σημείωναν επίσης την συνεχή εμπλοκή των παιδιών στην συγκρουσιακή σχέση των γονέων καθώς και την έντονη επιθυμία που εκφραζόταν από τον γιο να μην επικοινωνεί με τον προσφεύγοντα.

27. Από την πλευρά του, ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι από την πιο πάνω αναφερόμενη έκθεση αριθ. 297 προκύπτει ότι δεν του πρότειναν κάποια λύση εκτός από μία ψυχολογική στήριξη προκειμένου να αντιμετωπίσει την άρνηση των παιδιών του να τον συναντήσουν. Προκύπτει επίσης από αυτήν ότι τα παιδιά του αναφέρονταν σε αυτόν όχι ως πατέρα, αλλά με το όνομά του και ότι τον κατηγορούσαν ότι ήταν «βρόμικος», ότι «μύριζε άσχημα» και ότι είχε «μια μαύρη καρδιά» διότι ήταν «κακός».

Δ. Η προσφυγή στον εισαγγελέα ανηλίκων

28. Στις 9 Μαρτίου 2011, ο προσφεύγων απευθύνθηκε στον εισαγγελέα ανηλίκων Αθηνών. Τον κάλεσε να λάβει, βάσει του άρθρου 1532 § 3 του Αστικού Κώδικα, κάθε αναγκαίο μέτρο για την διαφύλαξη του συμφέροντος των τέκνων και της σχέσης του με αυτά.

29. Ο εισαγγελέας διέταξε την διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας από την κοινωνική υπηρεσία της Νέας Φιλαδέλφειας. Η κοινωνική λειτουργός επισκέφθηκε την κατοικία της Ι.Π. τέσσερις φορές: στις 12, 14 και 25 Ιουλίου 2011 και στις 3 Αυγούστου 2011.

Συνέταξε τρεις εκθέσεις σε ένα διάστημα πέντε μηνών και τις απέστειλε στον εισαγγελέα. Ο προσφεύγων τονίζει ότι μέχρι την ημερομηνία της προσφυγής του στο Δικαστήριο ο εισαγγελέας δεν είχε προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια. Ενώπιον της άρνησης της κοινωνικής λειτουργού να του χορηγήσει αντίγραφα των εκθέσεων της, ο προσφεύγων απευθύνθηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 2011 στον εισαγγελέα και τον κάλεσε να του τις χορηγήσει και να διατάξει οποιοδήποτε προσήκον μέτρο για την διαφύλαξη των επαφών του με τα τέκνα του. Με την από 22 Σεπτεμβρίου 2011 επιστολή του, ο εισαγγελέας αρνήθηκε να του χορηγήσει αντίγραφα των εκθέσεων.

30. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκομίζονται από την Κυβέρνηση, από τις εκθέσεις αυτές προκύπτει ότι η κοινωνική λειτουργός προέβη σε μία επιτόπια έρευνα και ότι συνάντησε και τον προσφεύγοντα, την Ι.Π. και τον γιο της από άλλο γάμο. Η κοινωνική λειτουργός υπογράμμισε την άρνηση των παιδιών να επικοινωνήσουν με τον προσφεύγοντα και απέδιδε την άρνηση αυτή στην βίαιη σύγκρουση μεταξύ των γονέων κατά την διαδικασία του διαζυγίου και σε μία συνειδητή ή ασυνείδητη μεταβίβαση της σύγκρουσης στα τέκνα. Ο ετεροθαλής αδελφός των τέκνων (ηλικίας δεκαέξι ετών την εποχή εκείνη) απέδωσε στον προσφεύγοντα τις κακές σχέσεις των παιδιών με τον πατέρα τους. Η κοινωνική λειτουργός συνέστησε στους δύο γονείς μία ψυχολογική θεραπεία με στόχο να εξομαλυνθούν οι σχέσεις τέκνων-πατέρα.

31. Στις 10 Απριλίου 2012, ο εισαγγελέας κάλεσε τον προσφεύγοντα και την Ι.Π. και τους ενημέρωσε προφορικά για το περιεχόμενο των εκθέσεων. Οι εκθέσεις αυτές διαπίστωναν ότι τα παιδιά είχαν αρνητική εικόνα του πατέρα τους και σύστηναν συναντήσεις μεταξύ πατέρα και παιδιών παρουσία παιδοψυχιάτρων προκειμένου να αποκατασταθεί η επικοινωνία.

Ε. Η παρέμβαση της παιδοψυχιάτρου Μ.Τ.

32. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει, ενόψει της έλευσης του διαστήματος κατά το οποίο αυτός θα είχε την επιμέλεια των τέκνων (από την 1^η έως τις 15 Ιουλίου 2011), σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1376/2011, η Ι.Π. συμβουλευτήκε μία παιδοψυχιάτρο προκειμένου να λάβει μία βεβαίωση που να δικαιολογεί την άρνησή της να εμπιστευθεί τα παιδιά στον πατέρα τους. Η παιδοψυχιάτρος αρνήθηκε να χορηγήσει τέτοια βεβαίωση και ζήτησε να συναντήσει τον προσφεύγοντα. Δύο συναντήσεις έλαβαν έτσι χώρα μεταξύ του προσφεύγοντος και των παιδιών του, στην διάρκεια των οποίων ο προσφεύγων μπόρεσε να παίξει με τα παιδιά του: η πρώτη στην είσοδο του κτιρίου της Ι.Π. και η δεύτερη στο γραφείο της Μ.Τ. Η τελευταία δήλωσε τότε

ότι ορισμένες συναντήσεις με την παρουσία της κατά την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου θα επέτρεπαν στα παιδιά να υπερβούν τα άγχη τους και να ακολουθήσουν τον πατέρα τους χωρίς πρόβλημα την δεύτερη εβδομάδα.

33. Εν τούτοις, όταν ο προσφεύγων μετέβη στην κατοικία της Ι.Π. την 1^η Ιουλίου 2011 για να πάρει τα παιδιά, δεν βρήκε κανένα. Ο προσφεύγων κάλεσε την αστυνομία η οποία διαπίστωσε την απουσία της Ι.Π. Έκτοτε, η Ι.Π. διέκοψε κάθε συνεργασία με την παιδοψυχίατρο και απέφυγε οποιαδήποτε επαφή του προσφεύγοντος, ακόμη και τηλεφωνική, με τα τέκνα.

ΣΤ. Η προσφυγή στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και στον Συνήγορο του Πολίτη

34. Στις 7 Σεπτεμβρίου 2011, ο προσφεύγων παραπονέθηκε με επιστολή που έστειλε στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για την αδράνεια του εισαγγελέως ανηλίκων. Επικαλέστηκε, μεταξύ άλλων, την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Κοσμοπούλου κατά Ελλάδας* (60457/00, 5 Φεβρουαρίου 2004) και υπογράμμισε ότι το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα έπρεπε να ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 8 της Σύμβασης.

35. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ο εισαγγελέας δεν έδωσε συνέχεια στην επιστολή αυτή.

36. Στις 9 Σεπτεμβρίου 2011, ο προσφεύγων έγραψε στον Συνήγορο του Πολίτη εκθέτοντάς του το ιστορικό της περίπτωσης του και παραπονούμενος για την ανεπάρκεια της σχετικής νομοθεσίας στον τομέα του σεβασμού του δικαιώματος επικοινωνίας. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2011, ο τελευταίος τον ενημέρωσε ότι δεν είχε αρμοδιότητα να χειριστεί την υπόθεση και του σύστησε να επικοινωνήσει με τους ειδικούς της ψυχικής υγείας προκειμένου να επιχειρήσει να αποκαταστήσει την σχέση του με τα παιδιά του.

37. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι έχει να δει τα παιδιά του από τις 30 Ιουνίου 2011, ότι αυτά χειραγωγούνται από την μητέρα τους εναντίον του κατά τρόπο ώστε, ακόμη και όταν αυτός επιχειρεί να τους μιλήσει στο τηλέφωνο, αυτά τον απορρίπτουν με βίαια λόγια.

38. Στις 11 Απριλίου 2012, ο προσφεύγων ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι δεν κατέστη δυνατό να παραλάβει τα παιδιά του ούτε κατά τις θερινές διακοπές του 2011 ούτε για το Πάσχα 2012.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

39. Το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα (συνέπειες κακής άσκησης της επιμέλειας των τέκνων) ορίζει:

«Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Το δικαστήριο μπορεί ιδίως να αφαιρέσει από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικά ή μερικά και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο ή, αν συντρέχουν και στο πρόσωπο αυτού οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή, ακόμη, και την επιμέλειά του ολικά ή μερικά σε τρίτον ή και να διορίσει επίτροπο.

Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον (...) και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της απόφασής του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών.»

40. Τα εφαρμοστέα άρθρα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 950 § 2

«Αν παρεμποδίζεται το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο, η απόφαση που ρυθμίζει την επικοινωνία μπορεί να απειλήσει με χρηματική ποινή και προσωπική κράτηση εκείνον που εμποδίζει την επικοινωνία και εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 947.»

Άρθρο 947 § 1

«(...) Αν η απειλή της χρηματικής ποινής και της προσωπικής κράτησης δεν περιέχεται στην απόφαση που καταδικάζει τον οφειλέτη (...), απαγγέλλεται από το μονομελές πρωτοδικείο. Το δικαστήριο αυτό είναι αρμόδιο να βεβαιώσει την παράβαση και να καταδικάσει στη χρηματική ποινή και στην προσωπική κράτηση. Στην τελευταία περίπτωση, δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 670 έως 676.»

Άρθρο 672Α

«Οι αποφάσεις (...) εκδίδονται υποχρεωτικώς, στον μεν πρώτο βαθμό εντός δεκαπέντε ημερών, στον δε δεύτερο βαθμό εντός μηνός, από την ημέρα της συζητήσεως της αγωγής.»

41. Η νομολογία έχει δεχθεί ότι, εφαρμόζοντας την παράγραφο 2 του άρθρου 950, το δικαστήριο έχει την ευχέρεια και όχι την υποχρέωση να απειλήσει χρηματική ποινή ή στέρηση της ελευθερίας κατά του γονέως εκείνου που παρεμποδίζει την επαφή του άλλου με το τέκνο (απόφαση αριθ. 1465/1988 του Αρείου Πάγου). Η απειλή των κυρώσεων αυτών πρέπει να περιληφθεί στην απόφαση που ρυθμίζει το δικαίωμα επικοινωνίας (αποφάσεις αριθ. 1465/1998 και 422/1999 του Αρείου Πάγου). Εν τούτοις, ο Άρειος Πάγος έχει κρίνει επίσης (απόφαση αριθ. 685/1975) ότι η απειλή των κυρώσεων αυτών μπορεί να περιληφθεί και σε μεταγενέστερη απόφαση διότι την παράλειψη ενός γονέως να υποβάλει σχετικό αίτημα σε μία αρχική δίκη, οφειλόμενη ενδεχομένως στην επιθυμία να μην τεθούν σε περαιτέρω δοκιμασία οι σχέσεις μεταξύ των γονέων, μπορεί να εκμεταλλευτεί ο κακόπιστος σύζυγος.

42. Το άρθρο 232Α του Ποινικού Κώδικα προβλέπει:

«1. Όποιος με πρόθεση δεν συμμορφώθηκε σε προσωρινή διαταγή δικαστή ή δικαστηρίου ή σε διάταξη δικαστικής αποφάσεως, με την οποία υποχρεώθηκε σε (...) πράξη που δεν μπορεί να γίνει από τρίτο πρόσωπο και η επιχείρησή της εξαρτάται αποκλειστικά από τη βούλησή του (...) τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών (...).»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

43. Ο προσφεύγων παραπονείται για παραβιάσεις των άρθρων 8 (παραβίαση της θετικής υποχρέωσης του Κράτους να εξασφαλίζει την πραγματική άσκηση του δικαιώματος επικοινωνίας του πατέρα σε διαστήματα τέτοια ώστε τα τέκνα να μην απομακρύνονται εντελώς από αυτόν υπό την εχθρική επιρροή της μητέρας), 6 § 1 (εξαιτίας της αδυναμίας της εκτέλεσης της απόφασης του μονομελούς πρωτοδικείου που όρισε το δικαίωμα της επικοινωνίας) και του άρθρου 8 σε συνδυασμό με το άρθρο 13 λόγω της έλλειψης πραγματικής προσφυγής για να παραπονεθεί για την ανεπαρκή προστασία του προστατευμένου από το άρθρο 8 δικαιώματός του που προσφέρουν οι διατάξεις του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου.

44. Έχοντας την κυρίαρχη εξουσία του νομικού χαρακτηρισμού των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, το Δικαστήριο δεν θεωρεί εαυτό δεσμευμένο από εκείνον που τους αποδίδονται από τους προσφεύγοντες ή από τις Κυβερνήσεις. Δυνάμει της αρχής *jura novit curia*, έχει, για παράδειγμα, εξετάσει αυτεπάγγελτα παράπονα υπό το πρίσμα ενός άρθρου ή μιας παραγράφου που δεν είχαν επικαλεστεί οι διάδικοι. Μία αιτίαση χαρακτηρίζεται από τα γεγονότα που καταγγέλλει και όχι από τα επικαλούμενα απλά νομικά μέσα ή επιχειρήματα (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Guerra και λοιποί κατά Ιταλίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, § 44, *Recueils des arrêts et décisions* 1998-I). Υπό το φως των αρχών αυτών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η παρούσα αιτίαση προσφέρεται για να αναλυθεί υπό το πρίσμα του άρθρου 8 της Σύμβασης (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Ferrari κατά Ρουμανίας*, αριθ. 1714/10, 28 Απριλίου 2015), το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.»

A. Επί του παραδεκτού

45. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή ως πρόωρη: η διαδικασία την οποία εισήγαγε ο προσφεύγων στις 22 Οκτωβρίου 2010 και με την οποία αυτό ζήτησε να του αναθέσει το δικαστήριο την επιμέλεια των παιδιών, επικαλούμενος μεταξύ άλλων την συμπεριφορά της Ι.Π. έναντι του δικαιώματος επικοινωνίας του, είναι ακόμη εκκρεμής. Έτσι, η απόφαση του δικαστηρίου θα ρυθμίσει κατά τρόπο οριστικό το κρίσιμο ζήτημα του δικαιώματος επικοινωνίας.

46. Ο προσφεύγων απαντά ότι το αντικείμενο της προσφυγής του συνίσταται στο να καταγγείλει την παράλειψη των αρχών να λάβουν τα προσήκοντα μέτρα ώστε να προκαλέσουν την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων που έχουν ήδη ληφθεί και να προστατεύσουν έτσι τις σχέσεις τους με τα τέκνα του. Ούτε η διαδικασία την οποία αυτός εισήγαγε στις 22 Οκτωβρίου 2010 ούτε οι πολλές μηνύσεις τις οποίες κατέθεσε

κατά της Ι.Π. μπορούσαν να έχουν αποτέλεσμα προς τούτο, εξαιτίας της πολύ μεγάλης διάρκειας της εξέτασής τους. Ο προσφεύγων εκτιμά ότι η δίκη για την πρώτη μήνυσή του της 18 Φεβρουαρίου 2011 δεν θα οριστεί πριν από το τέλος του 2016 και, ακόμη και αν η Ι.Π. καταδικαστεί, θα έχει παρέλθει πολύς χρόνος και τα παιδιά θα έχουν συμπληρώσει την ηλικία των δώδεκα ετών. Σε περίπτωση έφεσης, θα πρέπει επίσης να υπολογίσει κανείς έξι πρόσθετα έτη διαδικασίας.

47. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ένσταση της Κυβέρνησης που σχετίζεται με την κύρια δίκη δεν αφορά την αιτίαση του προσφεύγοντος σχετικά με την αδυναμία να ασκήσει το δικαίωμα επικοινωνίας του και πρέπει συνεπώς να απορριφθεί. Όσον αφορά τις επικαλούμενες από τον προσφεύγοντα διαδικασίες, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν προβάλλει την μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων εξαιτίας του ότι ο προσφεύγων παραιτήθηκε από αυτά (πιο πάνω παράγραφος 21) και δεν είναι συνεπώς αρμόδιο να αποφανθεί επ'αυτής αυπεπαγγέλτως.

48. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, επίσης, ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι αυτή δεν προσκρούει εξάλλου σε κάποιο λόγο απαραδέκτου. Την κηρύσσει συνεπώς παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Οι θέσεις των διαδίκων

α) Ο προσφεύγων

49. Ο προσφεύγων υποστηρίζει κατ'αρχήν, αντίθετα προς όσα ισχυρίζεται η Κυβέρνηση, η εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει κάποιον μέσο «προκειμένου να προκαλέσει κανείς την έμμεση εκτέλεση» μία διαταγή του δικαστηρίου σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας. Το άρθρο 950 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει στην πραγματικότητα μία «θεωρητική» και «απατηλή» διαδικασία: μία μητέρα που παρεμποδίζει τις επαφές των τέκνων με τον πατέρα τους φοβάται ότι θα τεθεί υπό κράτηση λόγω κυρίως της πολύ μεγάλης διάρκειας μιας τέτοιας διαδικασίας. Η μητέρα μπορεί να είναι βέβαιη ότι όταν η συζήτηση λάβει χώρα, τα παιδιά τα οποία θα έχουν εν τω μεταξύ γίνει έφηβοι ή ενήλικες θα την υποστηρίξουν αναλαμβάνοντας πλήρως την ευθύνη της άρνησής τους να συναντήσουν τον πατέρα τους. Επίσης, ούτε το άρθρο 232Α του Ποινικού Κώδικα μπορεί να θεωρηθεί ως προσφυγή που να εγγυάται από την φύση της να εγγυηθεί τα γονεϊκά δικαιώματα: η διαδικασία η σχετική με μία μήνυση για την μη εκτέλεση μιας δικαστικής απόφασης

είναι πολύ μακρόχρονη διότι πρέπει να υπολογίζει κανείς κατά μέσο όρο σε τρία έτη για τον πρώτο βαθμό και σε πέντε έτη για την έφεση.

50. Ο προσφεύγων καταγγέλλει επίσης την απουσία σε εθνικό επίπεδο οποιουδήποτε «νομικού οπλοστασίου» που να προβλέπει προληπτικά μέτρα τα οποία θα ήταν προσήκοντα και επαρκή για να εξασφαλίσουν την συμφωνία με την θετική υποχρέωση που επιβάλλεται από το άρθρο 8 στα Κράτη. Παρά την ύπαρξη πολλών εκθέσεων που συστήνουν την συνέχιση των επαφών πατέρα-τέκνων, ούτε ο εισαγγελέας ούτε οι διάφορες αρχές δεν έλαβαν μέτρα, αφήνοντας έτσι την Ι.Π. να διακόψει εσκεμμένα την επαφή μεταξύ τους. Επίσης, το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα, όπως το ερμηνεύουν η Κυβέρνηση και ο εισαγγελέας ανηλίκων δεν επιτρέπει την λήψη καταλλήλων μέτρων τα οποία από την φύση τους φέρουν τους διαζευγμένους γονείς εγγύτερα με τα παιδιά τους που τυχόν έχουν απομακρυνθεί από αυτούς.

51. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν είναι υπεύθυνος για την απομάκρυνση των τέκνων του διότι δεν είχε οποιαδήποτε δυνατότητα να επικοινωνήσει μαζί τους και να βαρύνει στην ανάπτυξη του χαρακτήρα τους, των αισθημάτων και των συναισθημάτων τους. Υποστηρίζει ότι τα παιδιά αφέθηκαν κάτω από τον απόλυτο έλεγχο της μητέρας τους. Βεβαιώνει ότι ουδέποτε έπαψε να συνεργάζεται με το Κέντρο παιδοψυχιατρικής υγείας και ότι, επί πλέον, κατέθεσε στον εισαγγελέα ανηλίκων μία αίτηση για την συνέχιση αυτής της συνεργασίας, γεγονός που κατέληξε στην σύνταξη άλλων εκθέσεων μεταξύ των οποίων και εκείνης της 5 Μαρτίου 2012. Υπογραμμίζει ότι ο τρόπος με τον οποίο τα τέκνα του τον περιέγραψαν σε αυτήν την έκθεση φέρει το ίχνος της μητέρας τους.

52. Τέλος, ο προσφεύγων επικρίνει την πρακτική των αρχών να μην κοινοποιούν στους γονείς τις εκθέσεις των παιδοψυχιάτρων σχετικά με τα παιδιά του, για τον λόγο ότι αποτελούν προσωπικά δεδομένα και είναι επομένως εμπιστευτικές. Υπογραμμίζει ότι μία επισκόπηση των «δήθεν εμπιστευτικών εκθέσεων αυτών» για την περίπτωσή του, προσκομίστηκε τελικά από την Κυβέρνηση ενώπιον του Δικαστηρίου, επιτρέπει να αναρωτηθεί κανείς σχετικά με τον λόγο για τον οποίο χρειάστηκε μία προσφυγή στο Δικαστήριο ώστε να λάβει τελικά αντίγραφο αυτών των εγγράφων.

β) Η Κυβέρνηση

53. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων επικαλείται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο την αναποτελεσματικότητα των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Αστικού Κώδικα, χωρίς να προσδιορίζει τις ενέργειες οι οποίες

θα ήταν κατ'αυτόν προσήκουσες ώστε να αποκατασταθούν οι σχέσεις του με τα τέκνα του.

54. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι το Κράτος συμμορφώθηκε πλήρως στην υποχρέωσή του να θεσπίσει ένα πλήρες σύστημα δικαστικής προστασίας το οποίο στοχεύει στην αποκατάσταση της επικοινωνίας γονέων/τέκνων όταν αυτή καθίσταται δυσχερής εξαιτίας οικογενειακών διενέξεων και συγκρούσεων. Το κυρίαρχο στοιχείο στην βάση του συστήματος αυτού είναι εκείνο του ανωτέρου συμφέροντος του τέκνου. Έτσι, το εν λόγω σύστημα προβλέπει την επιβολή μιας χρηματικής ποινής ως μέσον αναγκαστικής εκτέλεσης μιας απόφασης (άρθρο 950 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), την θέσπιση μιας ποινικής ευθύνης (άρθρο 232Α του Ποινικού Κώδικα), την δυνατότητα να αφαιρεθεί η επιμέλεια των τέκνων από έναν από τους γονείς όταν αυτός δεν συμμορφώνεται προς μία απόφαση η οποία ρυθμίζει το δικαίωμα επικοινωνίας του ετέρου γονέως (άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα). Οποιοσδήποτε άλλος τρόπος αναγκαστικής εκτέλεσης μιας τέτοιας απόφασης επί των ζητημάτων επιμέλειας τέκνων και δικαιώματος επικοινωνίας θα προσέκρουε στις θεμελιώδεις αρχές του κράτους δικαίου και του συμφέροντος του τέκνου διότι θα ισοδυναμούσε με την άσκηση άμεσης ή έμμεσης βίας πάνω στο παιδί.

55. Οι ατέλειες του συστήματος, οι οποίες έχουν σημειωθεί στην πράξη και αντανakλώνται στις σχέσεις μεταξύ των γονέων, δεν μπορούν να διορθωθούν παρά μόνον από τους ίδιους τους γονείς οι οποίοι, υποστηριζόμενοι από ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς, οφείλουν να μεριμνούν για την αποκατάσταση μιας προσέγγισης μεταξύ του τέκνου και του γονέως ο οποίος ασκεί την επιμέλειά του. Εν τούτοις, η θεραπευτική προσέγγιση των γονέων δεν μπορεί να στηριχθεί παρά μόνον στην προσωπική δέσμευσή τους, τομέας στον οποίο το Κράτος δεν μπορεί να εμπλακεί. Ο εισαγγελέας ανηλίκων δεν είναι αρμόδιος να προκαλέσει την εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων των δικαστηρίων. Αυτός μπορεί μόνον, δυνάμει του άρθρου 1532 του Αστικού Κώδικα, να διατάξει μία παιδοψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη, να προβεί σε συστάσεις προς τους γονείς ή να προκαλέσει την παρέμβαση των δημοσίων φορέων με στόχο να συνδράμουν τους γονείς.

56. Εν προκειμένω, το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος ρυθμίστηκε από τις αποφάσεις αριθ. 4823/2010 και 1376/2011 του μονομελούς πρωτοδικείου. Επίσης, κατά της Ι.Π. απειλήθηκε με προσωπική κράτησης ενός μηνός και με χρηματική ποινή 500 ευρώ για κάθε παραβίαση των διατάξεων των σχετικών με το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος. Από την πλευρά του, ο τελευταίος

προσέφυγε ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων ώστε να επιτύχει την συμμόρφωση της Ι.Π. προς τις υποχρεώσεις της, αλλά δεν παρείχε οποιαδήποτε πληροφορία επί της έκβασης των διαδικασιών αυτών. Τέλος, ο προσφεύγων αρνήθηκε να συμμορφωθεί προς τις συστάσεις των ψυχολόγων και δεν ακολούθησε την θεραπεία που προτάθηκε από το Κέντρο παιδοψυχιατρικής υγείας και από τον Συνήγορο του Πολίτη.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Η εφαρμογή του άρθρου 8

57. Το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι ουδείς αμφισβητεί ότι η επίδικη κατάσταση εμπίπτει στην «οικογενειακή ζωή», με την έννοια του άρθρου 8 της Σύμβασης, της διάταξης αυτής έχουσας επομένως εφαρμογή εν προκειμένω.

β) Γενικές αρχές

58. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, αν και το άρθρο 8 στοχεύει κατά κύριο λόγο να προφυλάξει τον ιδιώτη κατά των αυθαιρέτων παρεμβάσεων των δημοσίων εξουσιών, δεν αρκείται στο να διατάξει το Κράτος να απέχει από τέτοιες παρεμβάσεις: σε αυτήν την μάλλον αρνητική δέσμευση μπορούν να προστεθούν θετικές υποχρεώσεις σύμφυτες με έναν πραγματικό σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Αυτές μπορούν να συνεπάγονται την υιοθέτηση μέτρων που στοχεύουν στον σεβασμό της ιδιωτικής και της οικογενειακής ζωής, μέχρι και τις σχέσεις των ιδιωτών μεταξύ τους. Το όριο μεταξύ των θετικών υποχρεώσεων και των αρνητικών υποχρεώσεων του Κράτους βάσει του άρθρου 8 δεν προσφέρεται για έναν ακριβή προσδιορισμό, οι εφαρμοστέες αρχές είναι παρά ταύτα συγκρίσιμες. Ειδικότερα, και στις δύο περιπτώσεις, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δίκαιη ισορροπία που πρέπει να τηρείται μεταξύ ανταγωνιστικών συμφερόντων (*Odièvre κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 42326/98, § 40, CEDH 2003-III, *S.H. και λοιποί κατά Αυστρίας* [GC], αριθ. 57813/00, § 87, CEDH-2011), λαμβάνοντας υπόψη εν τούτοις ότι το ανώτερο συμφέρον του τέκνου πρέπει να συνιστά τον καθοριστικό παράγοντα (προς τούτο, *Gnahoré κατά Γαλλίας*, αριθ. 40031/98, § 59, CEDH 2000-IX), ικανό, σύμφωνα με την φύση και την σοβαρότητά του, να υπερισχύει εκείνου των γονέων (*Sahin κατά Γερμανίας* [GC], αριθ. 30943/96, § 66, CEDH 2003-VIII). Το συμφέρον των τελευταίων, ιδιαίτερα του να απολαμβάνουν τακτικής επικοινωνίας με το τέκνο, παραμένει εν τούτοις ένας παράγων στην ισορροπία των διαφόρων συμφερόντων που

εμπλέκονται (*Haase κατά Γερμανίας*, αριθ. 11057/02, § 89, CEDH 2004-III (αποσπάσματα)).

59. Το άρθρο 8 συνεπάγεται επίσης το δικαίωμα ενός γονέως σε μέτρα κατάλληλα για να τον «επανενώσουν» με το τέκνο του και την υποχρέωση των εθνικών αρχών να τα υιοθετήσουν (*Hokkanen κατά Φινλανδίας*, απόφαση της 23 Σεπτεμβρίου 1994, série A no. 299-A, *Sommerfeld κατά Γερμανίας* [GC], αριθ. 31871/96, §§ 60-66, CEDH 2003-VIII). Το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει την σημασία του δικαιώματος ενός γονέως να έχει πρόσβαση στα κρίσιμα στοιχεία του φακέλου, τα οποία περιλαμβάνονται ειδικότερα μέσα στις παιδοψυχιατρικές εκθέσεις, και να εμπλακεί στην διαδικασία της εκπόνησης των εκθέσεων αυτών (*Κοσμοπούλου κατά Ελλάδας*, αριθ. 60457/00, § 49, 5 Φεβρουαρίου 2004).

60. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η υποχρέωση των εθνικών αρχών να λαμβάνουν μέτρα προς τον σκοπό αυτό δεν είναι απόλυτη διότι συμβαίνει η επανάληψη των επαφών ενός γονέως με το τέκνο του το οποίο έχει ζήσει κάποιο χρόνο με άλλα πρόσωπα να μην μπορεί να λάβει χώρα αμέσως και να απαιτεί προετοιμασία. Η φύση τους και το εύρος τους εξαρτώνται από τις συνθήκες της κάθε περίπτωσης, αλλά η κατανόηση και η συνεργασία του συνόλου των ενδιαφερομένων προσώπων θα αποτελεί πάντοτε έναν σημαντικό παράγοντα. Αν και οι εθνικές αρχές οφείλουν να προσπαθούν να διευκολύνουν μία τέτοια συνεργασία, η υποχρέωσή τους να καταφύγουν στον σχετικό εξαναγκασμό πρέπει να είναι περιορισμένη: οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα και τα δικαιώματα και τις ελευθερίες αυτών των ιδίων προσώπων, και ειδικότερα τα ανώτερα συμφέροντα του τέκνου και τα δικαιώματα που του αναγνωρίζει το άρθρο 8 της Σύμβασης. Πράγματι, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι επιβάλλεται η μεγαλύτερη σύνεση όταν πρόκειται για προσφυγή σε εξαναγκασμό σε αυτόν τον ευαίσθητο τομέα (*Reigado Ramos κατά Πορτογαλίας*, αριθ. 73229/01, § 53, 22 Νοεμβρίου 2005). Σε περίπτωση κατά την οποία οι επαφές με τον γονέα κινδυνεύουν να απειλήσουν αυτά τα συμφέροντα ή να προσβάλλουν τα δικαιώματα αυτά, οι εθνικές αρχές είναι αρμόδιες να μεριμνήσουν για μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ τους. Το αποφασιστικό σημείο συνίσταται στο κατά πόσον οι εθνικές αρχές έχουν λάβει, προς διευκόλυνση των οικογενειακών επαφών, όλα τα αναγκαία μέτρα που θα μπορούσαν να αναμένονται εύλογα από αυτές στην συγκεκριμένη περίπτωση (βλέπε πιο πάνω αναφερόμενη *Hokkanen*, § 58, *Zawadka κατά Πολωνίας*, αριθ. 48542/99, § 56, 23 Ιουνίου 2005, και πιο πάνω αναφερόμενη *Reigado Ramos*, § 48).

61. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι, στις υποθέσεις οι οποίες σχετίζονται με την οικογενειακή ζωή, η διάρρηξη της επαφής με ένα πολύ μικρό παιδί μπορεί να οδηγήσει σε μία αυξανόμενη αλλοίωση της σχέσης του με τον γονέα του (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Pini και λοιποί κατά Ρουμανίας*, αριθ. 78028/01 και 78030/01, § 175, CEDH 2004-V (αποσπάσματα)). Οι προοπτικές μιας οικογενειακής ένωσης θα εξασθενίσουν σταδιακά και θα καταλήξουν στο να εκμηδενιστούν εφόσον δεν επιτραπεί στους βιολογικούς γονείς και στα τέκνα να συναντούνται ή εφόσον συναντούνται τόσο αραιά που κανείς φυσιολογικός δεσμός δεν θα έχει πιθανότητες να δημιουργηθεί μεταξύ τους (*Κ.Α. κατά Φινλανδίας*, αριθ. 27751/95, § 139, 14 Ιανουαρίου 2003).

γ) Εφαρμογή των αρχών στην παρούσα υπόθεση

62. Ένας τέτοιος κίνδυνος ήταν πρόδηλος στην παρούσα υπόθεση. Πράγματι, από τότε που ο προσφεύγων αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την συζυγική κατοικία, στις 21 Ιανουαρίου 2010, είχε ελάχιστες φορές την δυνατότητα να δει ή να πάρει τα παιδιά του μέσα στο πλαίσιο του δικαιώματος επικοινωνίας του. Από την δικογραφία προκύπτει σαφώς ότι η Ι.Π. επιχείρησε τουλάχιστον να διακόψει τις επαφές του προσφεύγοντος με τα τέκνα του.

63. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, ενώ κατατέθηκε ενώπιόν του μία αίτηση ασφαλιστικών μέτρων στις 25 Ιανουαρίου 2010, το μονομελές πρωτοδικείο Αθηνών εξέδωσε την απόφασή του μόλις στις 9 Ιουνίου 2010 καθορίζοντας, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος. Επιθυμώντας να επιτύχει την απαγόρευση των επαφών του προσφεύγοντος με τα τέκνα της, η Ι.Π. προσέφυγε εκ νέου στο δικαστήριο με μία τέτοια αίτηση. Το δικαστήριο ανέθεσε προσωρινά την επιμέλεια των τέκνων στην Ι.Π., αλλά υπογράμμισε ότι το πραγματικό συμφέρον των ανηλίκων τέκνων υπαγόρευε την τακτική επικοινωνία των τελευταίων με τον πατέρα τους, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος χαλάρωσης των δεσμών τους και να εξασφαλιστεί η ψυχοσωματική ισορροπία τους και μία φυσιολογική ανάπτυξη. Έτσι όρισε νέους κανόνες σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος, επιτρέποντάς του ειδικότερα να παίρνει τα παιδιά από την κατοικία της Ι.Π. Τέλος, δήλωσε ότι η Ι.Π. θα μπορούσε να κρατηθεί για ένα διάστημα ενός μηνός και να καταβάλει ένα πρόστιμο 500 ευρώ κάθε φορά που θα παραβίαζε τους όρους της απόφασης. Από την δικογραφία προκύπτει ότι η κύρια δίκη σχετικά με την οριστική ανάθεση της επιμέλειας εκκρεμούσε ακόμη. Μία τέτοια καθυστέρηση είναι,

αφ'εαυτής, ένδειξη της αθέτησης εκ μέρους του Κράτους των θετικών υποχρεώσεων του να λάβει τα κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της υπόθεσης, προκειμένου να διευκολύνει την ένωση ενός γονέως με τα παιδιά του, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για παιδιά πολύ μικρής ηλικίας ή υπάρχει μεγάλος κίνδυνος αλλοίωσης της οικογενειακής σχέσης (βλέπε πιο πάνω παραγράφους 59 και 61).

64. Εν τούτοις, οι όροι της απόφασης αυτής δεν τηρήθηκαν από την Ι.Π. και ο προσφεύγων αναζήτησε βοήθεια από τις δικαστικές αρχές προκειμένου να επιτύχει την τήρησή της όπως η εθνική νομοθεσία του έδινε την σχετική δυνατότητα.

65. Εξάλλου, στις 9 Μαρτίου 2011, ο προσφεύγων απευθύνθηκε στον εισαγγελέα ανηλίκων Αθηνών. Τον κάλεσε να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο για την διαφύλαξη του συμφέροντος των τέκνων και της σχέσης τους με τον ίδιο. Ο εισαγγελέας διέταξε μία κοινωνική έρευνα από την υπηρεσία της κοινωνικής λειτουργού της Νέας Φιλαδέλφειας. Αυτή επισκέφθηκε την κατοικία της Ι.Π. τέσσερις φορές και συνέταξε τρεις εκθέσεις σε ένα διάστημα πέντε μηνών και τις απέστειλε στον εισαγγελέα. Στις 7 Σεπτεμβρίου 2011, ο προσφεύγων κάλεσε τον προσφεύγοντα να του χορηγήσει αντίγραφα των εκθέσεων και να διατάξει οποιοδήποτε κατάλληλο μέτρο για να διατηρήσει τις επαφές με τα τέκνα του. Ο εισαγγελέας αρνήθηκε εν τούτοις να του χορηγήσει αντίγραφα των εκθέσεων. Ο προσφεύγων τονίζει ότι μέχρι την ημερομηνία της προσφυγής του στο Δικαστήριο ο εισαγγελέας δεν είχε προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια.

66. Φαίνεται συνεπώς ότι ο εισαγγελέας δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν είχε επαφές με τα παιδιά του επί αρκετούς μήνες και ότι η πάροδος του διαστήματος αυτού χωρίς επαφή ασφαλώς είχε παίξει και θα συνέχιζε να παίζει ρόλο στην απορριπτική συμπεριφορά την οποία εκδήλωναν τα τέκνα έναντί του. Καμία μεσολάβηση και καμία άλλη μορφή διαδικασίας προσέγγισης δεν αναλήφθηκαν προκειμένου να βοηθηθούν ο προσφεύγων και τα τέκνα του να αποκαταστήσουν την οικογενειακή σχέση τους, όπως μία στοχευμένη κοινωνική υποστήριξη και/ή μια θεραπευτική υποστήριξη της Ι.Π.

67. Εξάλλου, κατ'εφαρμογήν της απόφασης αριθ. 1376/2011, ο προσφεύγων κατέθεσε, των άρθρων 950 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και 232Α του Ποινικού Κώδικα, πολλές αγωγές και μηνύσεις ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών: στις 18 και 28 Φεβρουαρίου 2011, στις 4, 17, 18 και 28 Μαρτίου 2011, στις 12 Απριλίου 2011, στις 9 Μαΐου 2011, στις 30 Ιουνίου 2011 και στις 10 Οκτωβρίου 2011 (πιο πάνω παράγραφος 21). Όλες οι συζητήσεις ορίστηκαν

σε διάφορες ημερομηνίες το 2013 και το 2014, αλλά στις ημερομηνίες αυτές οι δίκες ματαιώθηκαν με αίτημα του προσφεύγοντος, ο οποίος δήλωσε ότι δεν ήθελε να δει την μητέρα των παιδιών του να καταδικάζεται σε μία από τις ποινές που προβλέπονται από τα άρθρα 950 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή 232Α του Ποινικού Κώδικα.

68. Το Δικαστήριο δέχεται ότι τα πιο πάνω μνημονευόμενα δικαστικά μέτρα, ήτοι η αγωγή που προβλέπεται από το άρθρο 950 § 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η θέσπιση μιας ποινικής ευθύνης και το μέτρο που προβλέπεται από το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα, δεν είναι πάντοτε υποχρεωτικά προσαρμοσμένα σε καταστάσεις όπως η προκείμενη. Σε υποθέσεις που αφορούν το δικαίωμα επιμέλειας των τέκνων, η επάρκεια ενός μέτρου κρίνεται από την ταχύτητα της υλοποίησής του. Όταν εμφανίζονται δυσκολίες, οφειλόμενες στην άρνηση του γονέως με τον οποία βρίσκεται το τέκνο να συμμορφωθεί προς την εκτέλεση της απόφασης που διατάζει το δικαίωμα επικοινωνίας του άλλου γονέως, τα αναγκαστικά μέτρα έναντι του πρώτου είναι σπάνια ευκαταία ή αποτελεσματικά σε έναν τόσο ευαίσθητο τομέα (*Mitrova και Savik κατά της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας*, αριθ. 42534/09, § 77, 11 Φεβρουαρίου 2016 και πιο πάνω αναφερόμενη *Reigado Ramos*, § 53). Εκτός από το γεγονός ότι οι σχετικές εξαναγκαστικές διαδικασίες είναι βραδείες, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο να στερήσει τον θιγέντα γονέα να έχει επαφές με το παιδί του επί μία μακρά περίοδο, υπάρχει το ενδεχόμενο να έχουν επιζήμιες συνέπειες στον ψυχισμό του ανηλίκου τέκνου και να υπονομεύσει με τον τρόπο αυτό ακόμη περισσότερο τον επιδιωκόμενο σκοπό, ήτοι την συνεργασία των γονέων προς το ανώτερο συμφέρον του τέκνου.

69. Εξαιτίας αυτού, το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να εξαγάγει δυσμενή συμπεράσματα κατά του προσφεύγοντος από το γεγονός ότι αυτός αποφάσισε να μην συνεχίσει τις διάφορες αγωγές και μηνύσεις κατά της Ι.Π. Ο προσφεύγων εξηγεί προς τούτο, όχι χωρίς ευθυκρισία, ότι η συνέχιση των διαδικασιών αυτών θα ενείχε τον κίνδυνο να ωθήσει την μητέρα να απομακρύνει περισσότερα τα τέκνα από το πρόσωπό του, διότι θα παρείχε στην Ι.Π. μία πρόσθετη δικαιολογία για να τον κακολογήσει στα παιδιά. Επίσης, ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι μηνύσεις θα είχαν ευνοϊκή έκβαση για τον προσφεύγοντα, αυτές θα είχαν καταλήξει στην επιβολή σε βάρος της μητέρας μιας χρηματικής ποινής, ή ακόμη, στην χειρότερη περίπτωση, φυλάκισης. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η χρήση μέτρων που περιλαμβάνουν, σε υποθέσεις που αφορούν τα δικαιώματα της επιμέλειας ή της επικοινωνίας, μια

στέρηση της ελευθερίας ενός από τους γονείς πρέπει να θεωρείται ως εξαιρετικό μέτρο και δεν πρέπει χρησιμοποιείται παρά μόνον όταν τα υπόλοιπα μέσα έχουν χρησιμοποιηθεί ή διερευνηθεί.

70. Το Δικαστήριο δεν μπορεί παρά να διαπιστώσει ότι οι αρχές παρέβησαν το καθήκον τους να λάβουν μέτρα ταχέα και πρακτικά προκειμένου να παρακινήσει τους ενδιαφερόμενους για μία καλύτερη συνεργασία, έχοντας πάντοτε υπόψη το ανώτερο συμφέρον των τέκνων το οποίο συνίσταται και στο να μην επιτρέψει μία προοδευτική διάλυση ή ακόμη και την διάρρηξη των σχέσεων με τον πατέρα τους. Αφού η απόφαση αριθ. 1376/2011 όρισε το δικαίωμα επικοινωνίας του πατέρα, οι αρχές αποδεσμεύθηκαν από οποιονδήποτε έλεγχο της εκτέλεσής της. Εκτός από την κοινωνική έρευνα η οποία διατάχθηκε από τον εισαγγελέα ανηλίκων στην υπηρεσία της κοινωνικής λειτουργού μετά την πρόσκληση του προσφεύγοντος στις 9 Μαρτίου 2011, η οποία διεξήχθη εντός πέντε μηνών, κανένα άλλο μέτρο δεν ελήφθη από τις αρχές. Αυτή η έρευνα και οι πέντε εκθέσεις που συντάχθηκαν κατόπιν αυτής δεν κατέληξαν άλλωστε στην λήψη οποιουδήποτε συγκεκριμένου μέτρου. Η επιστολή την οποία απηύθυνε ο προσφεύγων στις 7 Σεπτεμβρίου 2011 στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για να παραπονεθεί για την αδράνεια του εισαγγελέως ανηλίκων δεν απετέλεσε το αντικείμενο ούτε απάντησης. Οι αρχές άφησαν έτσι να παγιωθεί μία *de facto* κατάσταση κατά παράβαση της απόφασης αριθ. 1376/2011.

71. Όμως, στην διάρκεια ολόκληρης αυτής της περιόδου ο προσφεύγων είχε στερηθεί, εξαιτίας της συμπεριφοράς της Ι.Π., οποιασδήποτε επαφής με τα τέκνα του. Ακόμη και το εκ πρώτης όψεως υποσχόμενο πείραμα που επιχείρησε η παιδοψυχίατρος Μ.Τ., με την αρχική συμφωνία της Ι.Π., διήρκεσε λίγο, αφού η Ι.Π. το διέκοψε αρνούμενη να δώσει τα τέκνα στον προσφεύγοντα για τις θερινές διακοπές του 2011.

72. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα τέκνα του προσφεύγοντος δεν μπόρεσαν να τύχουν ψυχολογικής υποστήριξης για να διαφυλάξει και να επιχειρήσει έτσι να βελτιώσει τις σχέσεις τους με τον πατέρα τους. Το Δικαστήριο δεν αγνοεί το γεγονός ότι το αδιέξοδο στις επαφές του προσφεύγοντος με τα παιδιά του οφείλεται κυρίως στην έλλειψη συνεργασίας της Ι.Π. Εν τούτοις, μία τέτοια έλλειψη συνεργασίας δεν θα μπορούσε να απαλλάξει τις αρμόδιες αρχές από την υποχρέωση να λάβουν όλα τα μέτρα που είναι ικανά να επιτρέψουν την διατήρηση του οικογενειακού δεσμού (πιο άνω αναφερόμενη *Reigado Ramos κατά Πορτογαλίας*, § 55).

73. Όσον αφορά την άρνηση των αρχών να κοινοποιήσουν στον προσφεύγοντα τις εκθέσεις που συνέταξαν οι παιδοψυχίατροι, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη υπογραμμίσει την σημασία που έχει για τους γονείς το γεγονός να είναι πάντοτε σε θέση να προβάλουν όλα τα επιχειρήματα που τους επιτρέπουν να αποκτήσουν επαφές με το τέκνο τους και το γεγονός να μπορούν να λάβουν γνώση των ψυχιατρικών εκθέσεων που διατάχθηκαν από τον εισαγγελέα σε υποθέσεις οι οποίες αφορούν την πρόσβαση γονέων στα τέκνα τους (πιο πάνω αναφερόμενη *Κοσμοπούλου*). Όμως, όπως και στην παρούσα υπόθεση, κανένα μέτρο δεν ελήφθη εν προκειμένω από τον εισαγγελέα κατόπιν της σύνταξης διαφόρων εκθέσεων των οποίων το περιεχόμενο έδειχνε την ανάγκη ψυχολογικής υποστήριξης η οποία αφορούσε αναμφίβολα όλα τα μέλη της οικογένειας του προσφεύγοντος.

74. Εν τέλει, το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να κατηγορήσει τον προσφεύγοντα για το γεγονός ότι δεν συνέχισε τις πολιτικές αγωγές και τις ποινικές μηνύσεις του οι οποίες θα μπορούσαν να επιτρέψουν στις αρχές να χρησιμοποιήσουν σε βάρος της μητέρας εξαναγκαστικά μέτρα, όπως πρόστιμα ή ακόμη και φυλάκιση. Αν και οι αρχές ήταν απολύτως ενήμερες για την εκ μέρους της Ι.Π. παρεμπόδιση του δικαιώματος επικοινωνίας του προσφεύγοντος, δεν ανέλαβαν κάποια ενέργεια, αρκούμενες να καταγράφουν την κατάσταση. Προς τούτο, το Δικαστήριο δεν μπορεί παρά να σημειώσει την αδράνεια του εισαγγελέως ανηλίκων μετά την κοινοποίηση των εκθέσεων που συντάχθηκαν από την κοινωνική λειτουργό καθώς και την άρνηση του εισαγγελέως να κοινοποιήσει στον προσφεύγοντα τις εκθέσεις αυτές προκειμένου να μπορέσει αυτός να αναλάβει μία συγκεκριμένη εργασία με τους παιδοψυχίατρους.

75. Το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι οι αρχές έμειναν μακριά από εκείνο που θα μπορούσε κανείς να αναμείνει από αυτές προκειμένου να εκπληρώσουν την θετική υποχρέωσή τους να λάβουν μέτρα κατάλληλα για να ευνοήσουν μία ενδεχόμενη ένωση του προσφεύγοντος με τα τέκνα του και να προστατεύσουν το δικαίωμά του για σεβασμό της οικογενειακής ζωής του.

76. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

77. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου

Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

78. Ο προσφεύγων ζητεί 50.000 ευρώ (EUR) για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη εξαιτίας του γεγονότος ότι επί πέντε έτη στερήθηκε μία οικογενειακή ζωή με τα τέκνα του.

79. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ζητούμενο ποσό είναι υπέρογκο και ότι, σε περίπτωση διαπίστωσης παραβίασης, η διαπίστωση αυτή θα συνιστούσε επαρκή ικανοποίηση.

80. Το Δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 7.000 EUR για την ηθική βλάβη.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

81. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης 8.450 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (ειδικότερα για την αγωγή η οποία κατέλεξε στην απόφαση αριθ. 1376/2011 και τις διάφορες μηνύσεις) και 12.300 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

82. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει τις αξιώσεις του προσφεύγοντος διότι αυτός δεν προσκόμισε τα αναγκαία δικαιολογητικά.

83. Στην προκείμενη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει κάποιο τιμολόγιο όσον αφορά τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου ή ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, εκτός εκείνου που αφορά την δίκη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αριθ. 1376/2011. Εν τούτοις, πρόκειται για την απόφαση που όρισε το δικαίωμα επικοινωνίας του προσφεύγοντος και όχι για μία διαδικασία ή ενέργεια που στόχευε στην εκτέλεσή της, η οποία συνιστά την αιτίασή του ενώπιον του Δικαστηρίου.

84. Πρέπει επομένως να απορριφθούν οι αξιώσεις του για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

85. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* ομόφωνα την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ομόφωνα ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται* ομόφωνα,
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 7.000 EUR (επτά χιλιάδες ευρώ) πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για την ηθική βλάβη,
 - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσανυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 16 Ιουνίου 2016, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)
Abel Campos
Γραμματέας

(υπογραφή)
Mirjana Lazarova Trajkovska
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.
Αθήνα, 22 Ιουλίου 2016
Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος